

DISPUTATIO
Theologica,
DE JEIUNIO:
OPPOSITA ERRORIBVS
ROBERTI BELLARMINI. NVNC
Romanae Ecclesiae Cardinalis; quos Tom. 4. suarum Dispu-
tationum, lib. 2. de Bonis operibus in particulari,
contra Scripturae dictamen, fovet:

Q V A M

Divina^A fauente clementia^A,

SVB PRAESIDIO

REVERENDI
ET CLARISSIMI VIRI, DN.

D. STEPHANI GERLACHII,
SS. Theologiae in inelyta Tubingensi Academia Professo-
ris celeberrimi, Praeceptoris & Patroni sui co-
lendissimi,

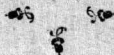
*Die 16. & 17. Martyr horis matutinis, in Aula noua
pro viribus defendet*

M. BALTHASAR GOCKELIVS,
Melchingensis.

1. Timoth. 4. v. 6.

DE HIS (PROHIBITIONE CIBORVM &c.)

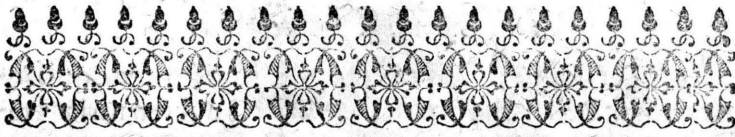
*si commonefeceris fratres, bonus eris minister Iesu Christi;
enutritus in sermonibus fidei, bonaq; doctrine,
quam usq; secutus es,*

TUBINGAE.
TYPIS CELLIANIS,

Anno 1604.

Disputatio Theologica,

DE IEIUNIO:

Contra Robertum Bellarminum.

THESIS I.

AD DISPUTATIONIS nostræ congressum, viam atque aditum paremus commodiorem: ante omnia de Jejunij præcipuis significatis, seu modis, (quorum Scriptura mentionem facit) dicendum est.

2. Primum, est Jejunium Miraculosum: quo tempus à cibis abstinendi, ultra & supra communem naturæ ordinem protrahitur. Quale fuit illud Mosis, Exod. 34. v. 28. Eliæ, 1. Reg. 19. v. 8. Christi, Matth. 4. v. 2.

Ieiunium Miraculosum.

3. Deinde, est Jejunium SPIRITUALE: quo jeiunamus ab operibus malis, & facimus bona. De quo Esa. 58. v. 6. *Nonne hoc est Ieiunium quod elegi, ut soluas colligationes impietatis; ut soluas fasciculos iugi; & dimittas contritos liberos &c. Nonne ut frangas esurienti panem tuum; & afflictos vagos introducas in domum? &c.*

Ieiun. Spirituale.

4. De hoc Augustinus Tract. 17. in Iohan. scribit: *Ieiunium magnum & generale est, abstinere ab iniquitatibus, & illicitis voluptatibus seculi.*

5. Verùm, de hisce Jejunij significatis, in præsentia quæstio nulla oboritur.

Disputat. Theologica,

Ieiun. propriè
sic dictum.

6. Tertiò, est Ieiunium, propriè sic dictum: de quo inter nos & Bellarminum *δις διὰ πασῶν* est discrepantia. Descriptio eius NOMINALIS, ex Hebræa & Græca petitur lingua. Exprimitur autem apud HEBRÆOS voce **יָצַע**: quæ ab emulgendo seu exugendo nomen habet: eò quòd Ieiunium emulgeat ventriculum & intestina, & exhauriat vires corporis: GRÆCIS dicitur *νηστεία*, à priuatiua particula *νη*, & *ἀπὸ τῆς ἐσθίειν*: eò quòd ieiunantes non edant: Inde natum apud LATINOS vocabulum *Inedia*.

Eius descriptio.

7. REALIS huius Ieiunij descriptio hæc est: Ieiunium est abstinentia à cibo & potu, alijsq; rebus licitis, per vnum pluresve dies: vt petulantia & concupiscentia carnis dometur; animus humilietur; & homo ad pœnitentiam, preces, meditationem verbi Dei, vsùm Cœnæ Dominicæ, aliaq; negotia Ecclesiastica, ardentior reddatur.

Exempla Ieiunij,
Publici.

Judic. 20.
1. Sam. 7.

2. Paral. 20.

Esdra 8.

8. Exempla Ieiunij, & publici & priuati, plura extant in V. Testamento. Ex quibus est illud Iud. 20. v. 26. cum Israëlita contra Gibeonitas altera vice infeliciter pugnassent, conuenerunt in Domo Domini, fleuerunt & Ieiunauerunt die illa vsq; ad vesperam. 1. Sam. 7. v. 6. Israëlita in Mizpah congregati, Ieiunauerunt die illa; & dixerunt ibi, peccauimus Domino. 2. Paral. 20. v. 3. Josaphat audiens contra se venire magnam multitudinem Moabitaram & Ammonitarum, prædicauit Ieiunium Vniuerso Judæ; vt congregati, rogarent Dominum pro auxilio. Esdras, instituens profectiorem cum populo ex Babylone Hierosolymam, indixit Ieiunium & preces publicas: *Vt (inquit) affligeremus (seu humiliaremus) nos coram Deo nostro: (confitentes nos exilium promeritos esse:)*

esse:) & peteremus ab eo viam rectam nobis, & paruulis nostris, & vniuersæ substantiæ nostræ. Efdra 8.v.21. Ibidem v.23. Ieiunauimus itaque & rogauimus Deum nostrum pro hoc: & exoratus est nobis. Similiter Ionæ 3.v.7. & 8. Decreto regio prædicatur publicum Jeiunium, oratio, & pœnitentia.

9. Exemplum priuati Jeiunij, propter causam tamen publicam, est Nehemias: qui in Susan Metropoli Persiæ, audiens de afflictione populi in Iudæa relictæ, luxit, ieiunauit, & orauit coram Deo cœli, Neh.1.v.4. Pari modo Daniel ieiunauit, & orauit Dominum Deum suum, pro reditu populi ab exilio Babylonico, Dan. 9. v. 3. & 4. In causa priuata, nimirum pro puero ægrotante, rogauit Dauid Deum, & ieiunauit, 2. Sam.12.v.16. & 22.

Priuati,

10. Exemplum eorum, qui per plures dies Ieiunauerunt, sunt Iudæi; qui tribus diebus & noctibus à cibo & potu abstinerunt propter Esther, vt internecionem ipsorum apud Regem auerteret, Esther 4.v.16. Item Habitatores Jabes, sepelientes ossa Saulis & filiorum eius, Ieiunauerunt septem diebus, 1. Sam.31.v. ult.

Ieiunium plurimorum dierum,

11. Præterea, in Nouo Testamento similiter exempla Ieiunij extant. Nam Act.13. v.2. legitur: quòd Prophetæ & Doctores, qui erant Antiochiæ, (in quibus etiam Saulus & Barnabas fuerunt) ministrârunt Domino, & Ieiunârunt. Ibidem v.3. scribit Lucas: *Cùm Ieiunassent, & orauissent, & imposuissent Barnabæ & Saulo manus: dimiserunt eos in opus, ad quod accerserat eos Spiritus Sanctus.* Act. 14. v.23. *Cùm suffragijs creassent illis per singulas Ecclesias presbyteros; precati cum Ieiunijs, commendauerunt eos Domino, in quem crediderant.* 2. Cor.11.v.27. Inter cetera refert Paulus

Exempla Ieiunii in Nouo Testamento.

Disputat. Theologica,

Ius sua Ieiunia, scribens: *In fame & siti, in Ieiunijs saepe, in frigore & nuditate egi.*

Præcepta de Ieiunio.
Leuit. 16.

12. Porrò, præter exempla, præcepta quoq; de Ieiunio in Scriptura tradi, notum est. Sic namque legimus Leuit. 16. v. 29. *Et erit vobis in statutum sempiternum: Mense septimo, in decima die mensis affligetis (Ieiunio) animas vestras, & omne opus non facietis indigena & peregrinus. Quia in die hac expiabit super vos, ad mundandum vos ab omnibus peccatis vestris: coram Domino mundabimini.* Cap. seq. 23. v. 29. additur. *Omnis anima, quæ non afflictæ fuerit in die illo, excidetur è populis suis.*

Leuit. 23.

Hanc legē Christianos non obligare.

13. Verùm hæc lex, Num. 29. v. 7. repetita, vnâ cum alijs ceremonijs Leuiticis & politia Mosaica, sublata est; nec obligat Christianos. Idcirco etiam Leuit. 23. v. 31. subiungitur: *Statutum seculi (seu perpetuum) erit in generationibus VESTRIS, in cunctis habitationibus VESTRIS.*

14. Quod si vel Bell. vel quisquam alius, ex illis verbis: *Eritq; vobis statutum SEMPERNVM;* probari existimet; Etiam ad nos illud spectare: manifestè errat.

Significata vocis S E C V L V M.

15. Vox namque Hebræa 𐤑𐤇𐤃, æquiuoca est; & significat aliquando æternitatem, quæ principio & fine caret. Gen. 21. v. 33. *Abraham inuocauit ibi nomen Domini Dei 𐤑𐤇𐤃, id est, æterni.* Esa. 40. v. 28. *Annon audiisti? Deus 𐤑𐤇𐤃 Dominus, non defatigatur.*

16. Aliquando verò denotat perpetuitatē certi temporis: quemadmodum ex sequentibus testimonijs patet. Exod. 21. v. 6. *Et seruiet ei in seculum.* Deut. 15. v. 17. *Erit tibi seruus in seculū.* 1. Sam. 1. v. 22. dicit Hanna de Samuele. *Manebit ibi (coram Domino) vsq; in seculum.* 1. Sam. 27. v. 12. ait Achis de Dauide: *Et erit mihi in seruum seculi.*

17. Hoc posteriore significato, accipitur quoque vox *Seculum*, Leuit. 16. & denotat perpetuitatem, quæ ad finem vsque politiæ Mosaicæ durare debuit. Nam Ieiunium illud, fuit pars cultus, in festo expiationis Leuiticæ obseruandi. Hac autem expiatione typicâ per expiationem Christi sublatâ; & vmbra, accedente corpore, euanescente; sublatum est & Ieiunium huic expiationi inferuiens.

18. Cæterum, præter illam legem de Ieiunio statim temporis, Israëlitis propositam, legitur in Prophetia Ioëlis; quod Deus per Prophetam, ante captiuitatem Babylo- nicam & excidium Hierosolymæ, Ieiunium publicum iuxta pœnitentiam & preces, his verbis præceperit, cap. 1. v. 14. *Sanctificate Ieiunium: vocate cæcum: congregate omnes habitatores terra in domum Domini Dei vestri: & clamate ad Dominum.* Et cap. 2. v. 12. *Conuertimini ad me toto corde vestro, in Ieiunio, & fletu, & planctu.* v. 15. *Sanctificate Ieiunium: vocate cæcum.* v. 17. *Et dicant (Sacerdotes:) parce Domine populo tuo: & ne des hereditatem tuam in opprobrium, &c.*

Præceptum de Ieiunio. Ioel. 1.

Ioel. 2.

19. Hæc præcepta, licet Iudæis tradita, commonefaciunt nos, (quemadmodum & exempla in nostram doctrinam præscripta: 2. Paral. 20. Dan. 9. Ionæ 3.) vt Ieiunia & preces instituamus, quando pericula & calamitates publicæ imminet, vel iam nos premunt: vel ardua negotia in Ecclesia peragenda sunt: vt docet exemplum Apostolorum cap. 13. & 14. Actuum.

Quando Ieiunia instituenda.

20. Ad hæc, nonnullam præcepti rationem habent verba In N. Testam. illa Pauli, 1. Cor. 7. v. 5. *Ne fraudetis vos inuicem nisi ad tempus; ut vacetis Ieiunio & precationi.* 2. Cor. 6. v. 4. & 5. *In omnibus*

Disputat. Theologica,

nos adprobantes ut Dei Ministri &c. in laboribus, in vigilijs, in Ieiunijs.

21. Nec à culpa excusari possunt Ecclesiæ, in quibus vera Ieiunandi ratio prorsus exulat: cum in Ecclesia Apostolorum, & quæ tempora horum secuta est, exercitia Ieiuniorum, pœnitentiæ & precibus coniuncta fuerint.

22. Postquam igitur exemplis & testimonijs Veteris Noviç; Testamenti, descriptio Ieiunij satis roborata est: Nunc etiam de hoc doctrinam Bellarminj dispiciamus.

Doctrina Bellarmini de Ieiunio.

23. Is verò cap. 1. de Ieiunio scribit: *Ieiunium Ecclesiasticum definitur solet abstinentiâ cibi, secundum Ecclesiæ regulam assumpta.*

24. In verbis illis, *secundum Ecclesiæ regulam assumpta*, TRIA requiri scribit: PRIMUM, *ut qui ieiunat, semel tantum in die cibum sumat*: SECUNDO, *ut una illa refectio, sit cœna, non prandium*; TERTIO, *ut habeatur ciborum delectus; & præsertim à carnibus se abstineat, qui Ecclesiastico more Ieiunat.*

Quando ciborũ delectus institui possit,

25. De Tertio requisito sentimus: (nam de prioribus duobus nulla controuersia:) posse liberrima voluntate, luctus tempore, vel etiam sanitatis causa, ciborum delectum institui: non tamen eiusmodi, qualem Bel. requirit; sed quo à lautiori tractatione voluntariè abstinemus. Id quod vel ex vnico Danielis exemplo liquidum est; qui de se testatur cap. 10. v. 3. *quòd panem desiderabilem non comederit; caro & vinum non introierint in os ipsius; neque unguento unctus sit.*

Bellarminus per legem de abstinentiâ à carnibus, obli-

26. Sed iste CERTORVM ciborum delectus, (præsertim abstinentiâ à carnibus) non est necessarius, ut Bel. opinatur, scribens: *Communem totius Ecclesiæ Catholicæ senten-*

De feiunio.

5

sententiam esse, legibus Ieiuniorum (quarum non potest ma est quæ carniū vsum prohibet) obligari homines IN CONSCIENTIA. gari conscientias hominum.

27. Huius opinionis falsitas manifestis Scripturæ testimonijs iugulatur. Nam Christus Matth. 15. v. 11. ait: *Non quod ingreditur in os, impurat hominem.* Et v. 17. huius rationem reddit: *quòd quicquid ingrediatur in os, in aluum abeat, & in secessum eijciatur.* Luc. 10. v. 7. *In eadem domo manete; edentes & bibentes quæ dantur ab illis.* Et v. 8. *In quamcunq; ciuitatem intraueritis, & susceperint vos; edite quæ apponuntur vobis.* Col. 2. v. 20. *Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi; quid quasi viuentes in mundo, decretis tenemini, Ne tetigeris, ne gustâris, neq; contrectâris? quæ omnia ipso pereunt abusu, iuxta præcepta & doctrinas hominum.* 1. Tim. 4. v. 1. 2. & 3. *Spiritus autem (futura annunciâns, Ioh. 16. v. 13.) discretè dicit, quòd in posterioribus temporibus desciscient quidam à fide, attendentes Spiritibus deceptionis, ac doctrinis demoniorum, in hypocrisis falsa loquentium &c. (jubentium) abstinere à cibis, quos Deus creauit ad sumendum cum gratiarum actione fidelibus, & ijs qui cognouerunt veritatem.* Tit. 1. v. 15. *Omnia pura puris.* Rom. 14. v. 14. *Noui siquidem & persuasum habeo per Dominum Iesum, nihil esse commune per se, nisi ei qui existimat aliquid commune esse, illi commune est.* Act. 10. v. 15. *Quæ Deus purificauit, tu communia ne dixeris.* Refutatur hæc lex Pontificia.

28. Porrò, ex propria confessione Bellarminus vincitur, hoc Ieiunium ab ipso descriptum, Deo minime placere. Syllogismus hic est: *Qui docent doctrinas præcepta hominum; frustra à ijs Deum colunt.* Matth. 15. v. 9. *At Pontificij, prohibendo carniū vsum, docent doctrinas præcepta hominum.* Ergò frustra à Deum isthac prohibitione colunt.

B

29. Mi-

Disputat. Theologica,

29. Minor probatur ex Bellarmino. Scribit namque lib. 2. de bonis operibus, cap. 7. *Actus ieiunandi CERTIS diebus, & abstinendi à CERTIS cibis, Ecclesiasticà lege prescriptus, actus est virtutis temperantiæ necessarius, etiamsi alioquin necessarius NON esset, NISI lege prescriberetur.* Et c. 4. col. 1401. non obscure concedit: *Carnes naturâ suâ non esse immundas; nec prohiberi, quia per se male sint: sed malum esse eas comedere, QUONIAM ab Ecclesia certo tempore prohibeantur.* Et paulò post: *RATIO CUR Catholicæ existiment, carnes pecorum, & auium certis diebus esse illicitas, NON ALIA EST, NISI QVIA PLACUIT ECCLESIAE illas prohibere.*

Quando à carnibus abstinendum.

30. Si tamen apud infirmos, Christianæ libertatis ignaros homines, nos conuersari contingeret; omnino PROPTER OFFENDICVLVM vitandum, ratio fratrum esset habenda. Iuxta hæc testimonia Pauli: Rom. 14. v. 21. *Bonum est non edere carnes, neque bibere vinum, neque quicquam per quod frater tuus impingit, aut OFFENDITVR: aut infirmatur.* 1. Cor. 8. v. 13. *Quapropter si esca OFFENDIT fratrem meum; haudquam vescar carnibus in aeternum, ne fratri meo sim OFFENDICVLO.*

31. Bellarminus causæ suæ iugulum, Scripturæ dictis peti sentiens, ad quatuor priora à nobis adducta testimonia, magno at irritò conatu, respondere tentat. Nos primò verba ipsius recitabimus: tum quid falsi illis sit admixtum, subiungemus.

De Loco Matt.
15.
Deprauatio
Bellarmini.

32. Locum ergo Matth. 15. v. 11. ita deprauat: *Negari non potest quin id, quod intrat per os, aliquo modo inquituet hominem: alioqui crapula & ebrietas, quæ per os intrant, homi-*

hominem non coinquinaret. Loquitur igitur Dominus de cibo & potu, non quocunque modo, sed ut res sunt corporales, quæ ex natura sua non possunt animam, quæ spiritualis est, coinquinare; quamvis ratione adiuncta concupiscentiæ, aut inobedientiæ, facile possint eandem animam inquinare, ut S. Augustinus docet libro 1. de moribus Ecclesiæ, cap. 33. Voluit enim Dominus illis verbis superstitionem Iudaorum reprehendere; qui existimabant, cibos illotis manibus sumptos contrahere nescio quas sordes, quibus anima quoque inficerentur; & cibos quosdam propterea fuisse à Deo prohibitos, quod naturâ sua immundi essent, &c.

33. R E S P O N D. I. Stultitia Iesuitæ, corrigit sapientiam Christi. Quod enim Christus negat: id ipsius, scilicet; socius, affirmat. II. Affirmatum suum probat ratione inepta, dicens: *Crapulam & ebrietatem per os intrare*: cum sint accidentia eorum, quæ in os ingrediuntur. III. Quid prohibet, quò minus idem medium (si firmum sit) contra Bellarminum ad prohibendos pisces, militet; cum & Scripturâ attestante, I. Cor. 15. v. 39. Num. 11. v. 21. & 22. & Bellarmino fatente, pisces quoque carniû appellacione veniant.

Responsio ad eam.

34. Ad dictum ex Luc. 10. v. 7. & 8. desumptum, respondet Bellarminus his verbis: *Iubet Dominus, ut cum hospitio recipimur, non queramus sumptuosos cibos; sed ijs qui apponuntur, contenti simus, etiamsi fortasse viliores sint, quàm vellemus.*

De Loco, Luc. 10.

35. R. Si maximè, quod dicit Bellarminus, concedamus: nondum tamen obtinuit institutum suum de abstinentiâ à carnibus. Certum enim est, CHRISTVM voluisse discipulos suos, (quos absque crumena ad prædicandum regnum Dei miserat) contra sollicitudinem

Disputat. Theologica,

nem victus munire: nec quicquam de delectu ciborum, vel abstinencia à carnibus præcipere; sed potius mandare, vt quibusuis cibis vescantur, qui illis apponuntur. In his autem etiam carnes, & lautiores cibi, tam gratis hospitibus (qui potestatem habuerunt infirmos sanandi; leprosos mundandi: mortuos suscitandi: dæmonia eijciendi: & hæc omnia gratis faciendi:) apponi potuerunt.

De Loco, ad
Colofs. 2.
Elufio Bellar-
mini,

36. Ut fulmen dicti Col. 2. v. 20. & 21. à suo capite diuertat Bellarmimus, Q V A D R I F A R I A M respondet: I. Loqui Apostolum de legalibus ceremonijs; nec posse verba eius torqueri ad leges Ecclesie de ciborum delectu, cum omnia manifestè pertineant ad Mosaicam legem. II. Ex verbis Chrysostomi respondet: Quòd lex diuina de discretione ciborū, post abrogationem suam, si rursus in usum reuocetur, (vt tum à Pseudoapostolis & Hæreticis Simonianis factum sit) iam non lex diuina, sed humana & commentitia traditio dici possit. III. Addit: dici posse cum Chrysostomo, Apostolum taxare dogmata Græcorum Philosophorum, de quibus paulò ante dixerit: videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam. Consueuisse enim varios Philosophos, varios cibos interdicerere, testari Hieronymum in 2. lib. contra Iovinianum. IV. Ut suam ciborum prohibitionem ex doctrinis humanis eximat, subiungit: Quòd per doctrinam & præcepta hominum, Scriptura Sacra tum hoc loco, & ad Tit. 1. tum Esa. 29. & Matth. 15. non intelligat constitutiones humanas quascunq; sed constitutiones humanas, quæ vel repugnent diuinis, vel certè non sint eis conformes.

Responſio.

37. R E S P O N D. In prima & secunda parte Responſionis, nos consentientes habet, quòd Apostolus de ceremonijs legalibus loquatur: quodq; lex diuina, sit & dicatur.

atur humana, si post abrogationem in usum reuocetur. Hac verò solutione tam non iuuatur Bellarminus, vt etiam institutum ipsius funditus euertatur. Nam si Paulus noluit fideles Noui Testamenti, legibus de discrimine ciborum ab ipso Deo latis, Christi verò aduentu abrogatis, teneri: multò minus voluit hoc de legibus hominum.

38. Et, si Christus discrimen ciborum, à Deo mandatum, aduentu suo sustulit, vt illo nemo amplius obstringatur: qua impudentia & temeritate, Pontificij discrimen illud, in Ecclesiam Noui Testamenti, etiam contra verbum Christi Matth. 15. *Frustrà Me colunt, &c.* Item v. 13. *Omnis plantatio, quam non plantauit, &c.* introduxerunt? Cùm insuper Paulus apostolica autoritate præcipiat, Col. 2. v. 16. **N E Q V I S** (*Quicumq; sit etiam in Ecclesia*) *vos iudicet in cibo, aut potu.* Hoc præceptum non minus, imò magis, decreta hominum, quàm legem Dei de ciborum delectu, tollit.

39. Et quid aliud Pontificij hac sua constitutione agunt, quàm vt illà testentur, se Antichristos esse?

40. Deinde, hæc decreta de cibis, appellat Apostolus elementa Mundi, quibus Hebræi in V. Testamento ex Dei mandato dediti fuerunt. Christiani verò in N. Testamento ijs sunt mortui: nec amplius occupari debent: circa hæc rudimenta, **Quid edendum, & à quibus cibis sit abstinendum.**

41. Adhæc; quæcunque leges de istis rebus externis & mundanis extant: vocantur à Paulo præcepta & doctrinæ hominum: quibus Deus frustrà colitur Matth. 15. **Ideo vult Paulus Christianos illis non teneri.**

42. Præterea ait: **His doctrinis hominum de cibo, ali-**

Disputat. Theologica,

isq̄ue elementis Mundi, palmam interuerti fidelibus, quasi in illis verus Dei cultus consistat: cū Deus ea, vt hominum plantationem, abominetur: & velit nos in præceptis s v i s, non in præceptis hominum, ambulare, Ezech. 20. v. 18. & 19.

43. Huius generis exemplum est decretum Papisticū de non comedendis carnibus pecoris alijsq; cibis, certis anni temporibus & diebus. Contra quod, rationum Apostoli pondera & momenta sunt notanda. I. Quod non vult, Nos à *q v o q v a m* iudicari ob cibum vel potum. 2. Ne per hæc præcepta hominum, (quæ humilitatem, sanctitatem & cultum planè angelicum præ se ferunt,) palma vitæ aternæ nobis eripiatur. 3. Quia cum Christo mortui sumus non solū elementis Leuiticis, sed in genere omnibus istis præceptis, quæ circa elementa Mundi versantur: Idcirco non amplius tenemur decretis istis de non gustando hunc vel illum cibum. Et quicunq; illa obseruant: hi adhuc in Mundo & cum Mundo viuere, nec cum Christo istis ceremonialibus, mortui esse dicuntur. 4. Indignum est populo N. Testamenti, (qui non nisi spiritualia curare debet) circa ea tanto studio occupari, & conscientiam eius ijs rebus constringi, quæ ipso vsu pereunt, & in secessum eijciuntur. 5. Omnia hæc de Ieiunijs & ciborum delectu, (quæ Bellarminus leges Ecclesiæ vocat) Apostolus appellat præcepta & doctrinas hominum: quibus Deus frustra colitur: nec quisquam teneri illis debet. 6. Qui ista præcepta obseruant, ij transgrediuntur præceptum Dei propter hominum traditionem. Nam præceptum Dei est per Apostolum Paulum nobis traditum Gal. 5. v. 1. *In libertate, qua Christus nos liberauit, stete: & ne rursus iugo seruitutis implic-*

plice-

plicemini. Huic iugo autem implicantur ij, qui leges istas Ecclesiæ Pontificiæ de Ieiunio & delectu ciborum custodiunt.

44. Ex his commemoratis, responsio quoque ad 3. liquet: Quòd nimirum Apostolus Omnium eorum dogmata taxet & damnet, (siue Philosophi, siue Hæretici, siue Papiasticæ Ecclesiæ Antistites sint:) qui cibos in Ecclesia Noui Testamenti interdiciunt.

45. Estque solutio Iesuitæ ridicula: *Apostolus taxat dogmata Philosophorum, qui cibos interdixerunt: Ergo præcepta Ecclesiæ Romanæ, quæ eosdem prohibent, non taxat.* Eadem responsione & apologiâ, etiam veteres Hæretici (Priscillianistæ, Tatiani & alij) qui esum carniû damnarunt, contra Orthodoxos vti potuissent. Verùm, ob quam causam Philosophis & Hæreticis illicitum erat, certos cibos prohibere: ob eandem nec Pontificijs id licet.

46. In quarto solutionis membro, Bellarminus non obscure confitetur; legem Ecclesiæ Pontificiæ de delectu ciborum, esse constitutionem humanam.

47. Quòd verò postea addit: *Dubium esse non posse, quin præcepta Ecclesiæ de Ieiunijs & delectu ciborum, sint conformia Scripturarum doctrinæ & exemplis:* est inanis & inepta petitio principij.

48. Quòd enim constitutiones illæ Scripturis diuinis repugnent, modò euidenter demonstratum est ex Apostolo Paulo.

49. Ab huius doctrina, qui diuersum aliquid ordinant, & obtrudunt Ecclesiæ: (quod Episcopi Romani fecerunt:) illi non à Spiritu Dei bono, sed à Malo illo, salutis nostræ hoste, aguntur: nec quicquam secundum.

Regu.

Disputat. Theologica,

Regulam fidei, sed contra eam, quam Paulus de libertate Christiana Gal. 5. v. 1. tradidit, præcipiunt. Idcirco ipsorum præcepta, tanquam dæmoniorum doctrinæ, & salutis nostræ perniciosæ, detestandæ & fugiendæ sunt.

50. Quamvis autem exempla Ieiunij in Nouo Testamento extant: nullum tamen præceptum de delectu ciborum ex illo dari potest.

De Loco i. Timoth. 4.
Bellarminus.

51. Ad quartum à nobis ex i. Tim. 4. v. 1. productum testimonium, duo regerit Aduersarius: I. *Damnare Apostolum Hæreticos Omnes, qui cibos, vt per se immundos prohibent: ac præsertim Marcionistas, Encratitas, & Manichæos.* II. *Per nouissimos dies intelligere Apostolum totum tempus, quod est à Christi aduentu vsq; ad finem Mundi.*

52. Ad hæc vt respondeatur: concedimus, per *Nouissimos dies* ALIQUANDO intelligi tempus iam dudum præteritum: vt Act. 2. v. 17. i. Pet. 1. v. 20. sed non SEMPER hoc sensu accipi posse, res ipsa declarat.

53. Quia enim tempus illud à Christi aduentu vsque ad finem Mundi (quod Apostolus fines seculorum appellat, i. Cor. 10.) plura secula continet: ideò emphaticè definit Apostolus, quod ipsa prædictio complementum habitura sit non in prioribus, sed in posterioribus temporibus horum plurium seculorum.

54. Omnes autem illi hæretici, quorum Bellarminus mentionem facit, vixerunt prioribus temporibus à Christi aduentu. Quæ ratio quoque est, vt vaticinium Pauli, in Pontificios potius, quàm in veteres illos hæreticos quadrare dicamus.

Marcionitæ,
Encratitæ.

55. Marcionitæ enim virus suum sparserunt circa annum Christi 150. & post. Encratitæ circa annum 170. De quorum hæresi scripsit Irenæus, qui floruit circa annum

Domi-

Domini 180. Manichæi verò circa annum 280. sua peruerfiffima dogmata propagârunt.

56. Quocirca Apostolus de ijs solis non loquitur: sed in genere de omnibus, qui post Christi aduentum (per quem discrimen & delectus ciborum sublatus est) ad finem vsq; Mundi in Ecclesia N. Testamenti certos cibos prohibuerunt: præsertim verò de ijs, qui in posterioribus annis istius totius temporis cibos interdicut.

57. Nec quicquam Bellarmini causam iuuat, quòd Patrum testimonijs confirmat, *Hæreticos illos veteres à Paulo damnatos esse*. Nam & nos non inuitè id largimur. At ipsos solos damnatos esse, negamus: sed in genere Omnes, qui contra libertatem Christianam, qua Christus nos liberauit (du m discrimen & delectum ciborum, in V. T. Hebræis mandatum, sustulit) cibos prohibent, quocunq; prætextu id faciant.

58. Ideo Paulus indefinitè pronunciat: *Doctrinam Demoniorum falsiloquorum esse, Iubere à cibus abstinere*. Nec addit: *ut per se, & naturà immundis*. Hoc genus crassorum Impostorum Apostolus disertè non notat; cùm nemo non amens, horum mendacium & insaniam non agnoscat.

59. Alterum verò genus falsorum Doctorum, hîc & Col. 2. v. 18. & 23. exprimit; qui cibos per se mundos dicunt: at in hypocrisi, specie & opinione sanctitatis, humilitatis, & cultus, certos quosdam prohibent.

60. Hi sunt Impostores & Hypocritæ Pontificij: qui abstinentiam à carnibus alijsq; nonnullis cibus (certis anni temporib. & diebus) pro cultu Deo placente mendaciter venditant: & transgressores huius mandati grauius puniunt, quàm qui præcepta Dei violant.

Disputat. Theologica,

61. Proinde, si Bellarminus voluerit ex huius vaticinij compedibus atque vinculis suum explicare Papam; necesse est vt doceat, ipsum abstinentiam à cibis sanxisse nullam.

Bellarmin. ve-
ram Sanctitatem
& Cultum Dei
in ciborum de-
lectu constituit.

62. Id verò nec potest, nec vult: sed contrarium de illo testatur, hoc eodem 8. cap. scribens: *Ecclesia Catholica* (intelligit Ecclesiæ Romanæ Caput, Cardinales & proceres) *non ex hypocrisi, neque pretextu sanctitatis, sed PROPTER VERAM SANCTITATEM, & CULTVM Deo præstandum, ieiunia & CIBORVM delectum aliquando præscribit.*

63. Hoc testimonio, Bellarminus Ecclesiæ Romanæ Antistites, consortes eorum facit, de quibus in loco præ-
senti vaticinatur Apostolus.

64. Neq; enim Paulus sic discreuit, vt si Marcionitæ aut Encratitæ prohiberent cibos; hæresis esset. Si Papa faceret, esset vera sanctitas, & cultus Deo gratus. Quin iisdem planè de causis, ob quas non licuit Encratitis prohibere cibos; nec Pontifici Romano, vel vlli hominum ea potestas competit.

65. Verùm, sicut ipsis Apostolorum temporibus Satanæ mysterium Antichristi ordiebatur, (1. Ioh. 2. v. 18. & c. 4. v. 3. 2. Thes. 2. v. 7.) varias spargendo hæreses, quæ deinde in calicem confluerunt meretricis Babylonicæ: Ita & prohibitio ciborum fuit particula quædam errorum & corruptelarum, è quibus doctrina Romani Antichristi postmodum conflata est.

66. Solutionibus ergò Bellarmini displosis, nostrisq; argumentis pro vera sententiâ stabilienda roboratis: Nunc Confirmationem ipsius quàm firma sit, ponderabimus.

Bellarmin. con-
firmatio inanis.

67. Eâ autem probare nititur secundum inscriptionem

nem capitis s. Ad rationem Ieiunij, abstinentiam à certis cibis, ac potissimum A CARNIBVS, pertinere.

68. Constat hæc probatio principaliter tribus exemplis Scripturæ. Primum extat cap. 10. Danielis: vbi Propheta de seipso inquit: *In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus. Panem desiderabilem* (id est, delicatum & regium) *non comedi: nec caro, nec vinum introierunt in os meum; nec unguendo unctus sum, donec complerentur trium hebdomadarum dies.* De Exemplo Danielis, c. 10.

69. Hic primùm respondetur: Prophetam non dicere, quòd istis tribus hebdomadis Ieiunãrit: sed tantùm, quòd pane desiderabili; carne & vino, id est, cibo & potu lautiore seu delicatiore, more aulico, vsus non sit.

70. Hebræis enim Ieiunare fuit; ab omni cibo & potu abstinere: sicut supra Thesi 8. exemplis Scripturæ docuimus. Tale verò Ieiunium, humanæ vires per trium hebdomadarum dies non ferebant.

71. Deinde, si maximè istis diebus Ieiunasset: (quod tamen non conceditur) non idcirco præceptum obligans, sed duntaxat exemplum (absque lege ad imitationem nos obligante,) proponeretur.

72. Tertiò, si hoc exemplo firmiter probari putat: *Ad rationem Ieiunij, abstinentiam à carnibus requiri*: probabitur ex eodem, ad Naturam & substantiam Ieiunij, abstinentiam quoq; à vino, pertinere. Quòd (opinor) nec ipse Bellarminus concedet.

73. Quemadmodum verò tum Daniel LIBERE, nulla lege adactus, à carnibus, pane delicatiore, & vino abstinit: (sicut quoq; Cateri, quorum exempla Bell. ex Scriptoribus Ecclesiasticis producit:) pari modo & nos LIBERE, tempore calamitoso à carnibus, & quibusvis lautioribus cibis, possumus abstinere.

Disputat. Theologica,

De Exemplo
Iohan. Baptistæ,
Matth. 3.

74. Porrò, multò ineptiùs adducitur exemplum Iohannis Baptistæ, ex cap. 3. Matth. Non enim ibi agitur de Ieiunio Iohannis: sed vt verba Euangelistæ expressè habent, de eius alimento seu cibo.

De Exemplo
Timothei, I. Ti-
moth. 5.

75. Tertium exemplum est Timothei: cui Paulus I. Tim. 5. v. 23. præcipit: *Ne amplius aquam bibito; sed vino modico utere, propter stomachum tuum, & crebras tuas infirmitates.* Ex his verbis Apostoli, inquit Bellarminus, *perspicuum esse, quòd S. Timotheus solitus fuerit à vino ordinariè abstinere.*

76. Verùm, sunt hæc non minùs præcedentibus, planè ἀπεσθόνου. Nam hïc similiter nihil agitur de Ieiunio: sed tantùm de potu, quo Timotheus vsus fuerit. Et incumbit Bellarmino probandum: *Timotheum in hac vini abstinentia Ieiunium collocasse.* II. Si maximè hoc probare posset: responderetur denuò, esse exemplum, (non præceptum) quod imitari nulla necessitate cogamur. *Non enim omnia omnibus expediunt.* Eccles. 37. v. 31. III. Non loquitur Apostolus de abstinentia à carnibus, quam vel Timotheus seruârit, vel Paulus ei præceperit; sed de Timothei abstinentia à vino, & de vsu aquæ: quem Paulus ei interdicit, & vsum vini præcipit contra morem Ieiunantium, quorum Bellarminus mentionem facit ex Eusebio lib. 2. Hist. Eccles. cap. 17. ex Epiphanio hære. 29. & S. Hieronymo in lib. de viris illustribus. Unde liquet, probationem Iesuitæ proposito non quadrare.

77. Deniq;, memor esse debebat Bellarminus eorum, quæ capite proximè præcedente scripserat; videlicet **RATIONEM, CVR Catholicici existiment carnes pecorum & auium certis diebus esse illicitas, NON ALIAM esse, NISI QVIA PLACVERIT Ecclesiæ illas prohibere.** Iam autem cau-

causam & probationem ALIAM, Scripturæ scilicet auctoritatem, præ tendit. Quæ, si ipsi astipularetur; merito potissimum, debebat obtinere locum: nec opus erat placitum Ecclesiæ assignare. Nam quæ ex Scriptura confirmantur: (quemadmodum Bellarminus id facere nititur:) ea in arbitrio & placito Ecclesiæ non consistunt.

78. Posthæc, veros Ieiunij fines explicantes; & Bellarmini adulterinos confutantes; argumenta eiusdem diluimus.

79. Veri autem Ieiunij fines veri, præcipuè T R E S inveniuntur. P R I M V S est, vt caro spiritui subijciatur. Corpus enim cibo, potu, alijsq; delitijs ita foueri potest, vt caro impinguata & incrassata spiritui repugnet, eiusq; actiones salutare Deoq; placentes impediatur.

De Veris finibus Ieiunii.
I.

80. Ne ergo carnis curam agamus ad concupiscentias, Rom. 13. v. 14. subiuganda ea atque mortificanda est; quod, præter alios modos, (in quibus sunt assidui labores vocationis, abstinentia, temperantia,) etiam fit I E I V N I O.

81. Cæterum, ne euitantes charybdin in scyllam incidamus; & luxum fugiendo, ad nimiam disciplinæ austeritatem deflectamus; sciendum est, corpori debitum esse attribuendum honorem, Col. 2. v. 23. vt functionibus obeundis sufficiens esse possit: nec Ieiuniorum frequentia aut diurnitate attenuatum, ineptum ad operas vocationis præstandum reddatur.

82. S E C V N D V S & T E R T I V S finis est; vt pœnitentiæ inferuiat; a hominis coram Deo se humiliantis & pœnitentis, oratio eò ardentior esse possit. Unde pœnitentia, oratio & Ieiunium sæpiùs in Scriptura Sacra coniuncta leguntur. Ut Ioël. 1. v. 14. cap. 2. v. 12. & 17. 2. Pa-

II.
&
III.
Ieiunium Pœnitentiæ & Orationi coniungitur.

Disputat. Theologica,

ral. 20. v. 3. *Iosaphat timore perterritus, se contulit ad querendum Dominum, & predicauit Ieiunium uniuerso Iuda.* Esdræ 8. v. 21. *Et predicauit ibi Ieiunium, iuxta fluum Abara, ut affligeremus nos coram Deo nostro; & peteremus ab eo viam rectam.* Ionæ 3. v. 7. *Proclamare iussit Rex in Niniue: Homines & iumenta ne gustent quicquam; & aquam non bibant &c. atq; clament ad Deum fortiter: & conuertatur quisq; à via sua mala.* 1. Sam. 7. v. 6. *Israëlitæ Ieiunârunt die illa: & dixerunt ibi: peccauimus Domino.* Dan. 9. v. 3.

83. Postea finis minùs principalis, est; vt ita Ieiunio nos affligentes, & coram Deo humiliantes, Psal. 35. v. 13. alios quoque nostro exemplo ad seriam pœnitentiam alliciamus.

84. Hisce alios duos fines seu fructus addit Bellarminus, & contendit: *Ieiunium esse utile ad placandum Deum, eiq; satisfaciendum pro peccatis. Deinde, Ieiunium esse utile ad promerendum, & impetrandum beneficia Dei temporalia & sempiterna.*

85. In his autem sempiternis, numerant quoq; Pontificij Doctores vitam æternam. Sic enim ALEXANDER DE ALES in Summa de Ieiunio scribit: *Ieiunium est causa obtinendi vitam æternam. Item, Ieiunium voluntarium, factum in charitate, meritorium est vitæ æternæ: non autem posset mereri vitam æternam, nisi omnis pœna dimissa esset. Ergò meritorium est Ieiunium etiam dimissionis omnis pœna.* ALBERTVS inquit: *Ieiunium in peccato mortali præstitum, non prodesse quidem ad promerendam vitam æternam, prodesse tamen ad alia.* Quibus verbis non obscure significat: quòd Ieiunium extra peccatum mortale præstitum, meritorium sit vitæ æternæ.

86. Quanquam autem prolixior horum errorũ confuta-

Bellarminus.
Ieiunii, fines
falsi.

Secundum Pon-
tificios Docto-
res, Ieiunium
est meritorium
vitæ æternæ.

futatio ad articulum de Iustificatione pertineat: præfenti tamen occasione, illos paucis oppugnabimus argumentis.

87. Primum est: Si Christus PLENARIE satisfecit pro totius Mundi seu omnium hominum peccatis; falsum sit necesse est, Renatos suis operibus (siue sint Ieiunia, siue alia quæcunq;) pro iisdem satisfacere. At prius ex Scriptura probatur. Verum igitur sit quoq; posterius, oportet. Testimonia Scripturæ hæc sunt: Esa. 53. v. 6. OMNES NOS sicut oues errauimus: unusquisq; in viam suam declinauit: & Dominus coniecit in illum iniquitates OMNIUM nostrum. Ioh. I. v. 29. Iohannes videns Iesum ad se venientem, ait: Ecce agnus Dei qui tollit peccatum MUNDI. I. Ioh. 2. v. 2. Ipse (Iesus Christus) est propitiatio pro peccatis nostris: nec pro nostris tantum, sed etiam pro TOTIVS MUNDI. Et cap. I. v. 7. Sanguis Iesu Christi Filij Dei, emundat nos ab OMNI peccato.

88. Secundum argumentum: Si Misericordia Dei, vniuersum debitum, propter meritum & satisfactionem Christi, homini peccatori condonat & remittit; falsum est, nos operibus quibuscunq; debitum illud persolvere. At verum esse prius, confirmat Paulus, Col. 2. v. 14. scribens: Quòd Deus nobis OMNIA delicta ex gratia condonet: quòdq; Christus chirographum, nobis contrarium, deleuerit, (videlicet suo sanguine) & sustulerit è medio, affixum cruci. Hinc idem Apostolus ad Eph. I. v. 7. & Col. I. v. 14. In quo (Filio Dei dilecto) habemus redemptionem per sanguinem ipsius, remissionem peccatorum. Et Propheta Michæas c. 7. v. 19. ait: Miserebitur nostri: subiciet iniquitates nostras: & projiciet in profundum maris OMNIA peccata nostra.

89. Tertium argumentum: Si Daniel vir Deo eximie chatus, non ausus fuit suis & populi iustitijs tribuere va-
lorem

Disputat. Theologica,

lorem satisfaciendi Deo pro peccatis : quàm enormis & impia audacia hæc erit, solis Ieiunijs hanc virtutem tribuere? Prius constat ex cap. 9. v. 18. vbi Propheta hac forma orationis in spiritu & fide vsus est: *Inclina Deus meus aurem tuam, & audi &c. Non enim in IVSTITIIS NOSTRIS prosternimus preces nostras coram te, sed in MISERATIONIBVS tuis multis. Domine exaudi, Domine parce &c. PROPTER TEMETIPSV M.*

90. Quartum argumentum: Valde illustre exemplū ad conuincendum Pontificios erroris de satisfactione Ieiuniorum, est ille Pharisæus Luc. 18. qui bis in Sabbato Ieiunabat, vt Deum coleret, eiusq; iustitiæ satisfaceret, v. 12: & tamen descendit publicanus iustificatus in domum suam præ ipso. Rationem subiungit Christus: *Quia omnis qui se extollit, humiliabitur; & qui se humiliat, extolletur, v. 14.*

91. His argumentis adde: quòd ista satisfactio, ab hominibus conficta, merito Christi Filij Dei perfectissimo debitum honorem & gloriam derogat; idq; insufficiens esse ad expiationem peccatorum nostrorum, arguit. Quod contumeliosum & blasphemum esse, omnes fideles agnoscunt.

92. Posterior Bellarmini error de merito salutis, in fumum dissipatur, si probetur, N O S N V L L I S bonis operibus salutem promereri.

93. Id verò, breuitati studentes, paucis Scripturæ testimonij planum faciemus. Act. 4. v. 12. *Non est in alio quoquam salus. Neque enim aliud nomen est sub Cælo datum inter homines, in quo oporteat nos saluos fieri: nisi nomen Iesu CHRISTI Nazarenj. Rom. 6. v. 23. DONVM Dei est vita æterna, in Christo Iesu Domino nostro. Eph. 2. v. 8. Gratia estis*

tiâ estis saluati per fidem: (& hoc non ex vobis: Dei donum est:) non ex operibus, ne quis gloriatur. I. COI. I. V. 30. Christus nobis factus est à Deo, Iustitia, & sanctificatio, & redemptio: vt quemadmodum scriptum est, Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Rom. II. V. 6. Quòd si per gratiam: non iam ex operibus: alioqui gratia non amplius est gratia.

94. Restat nunc, vt Bellarmini argumenta excutiantur, quæ pro satisfactione obtinendâ, adducit.

95. Satisfieri autem Deo pro peccatis per Ieiunium: (vt Bellarminus cap. 12. se ex Scripturis, multis testimonijs & exemplis demonstrasse, falsò gloriatur:) modò refutatum est; & refutabitur ampliùs, demonstrando, **N E V N V M** quidem siue testimoniorum siue exemplorum à Bellarmino ex Scriptura adductorum, quicquam ad satisfactionem pro peccatis probandam, valere.

Refutatio Bellarmini, quòd pro peccatis per Ieiunium satisfiat.

96. Verba Bellarmini cap. II. §. 10. hæc sunt: *Ieiunium est vtile ad satisfaciendum Deo, vel ad eum placandum. Id primùm ostendunt exempla Scripturarum. Nam 1. Reg. 7. ieiunantes filij Israël cum Samuele, Deum placârunt; & victoriam de hostibus retulerunt. 3. Reg. 21. Achab Rex impius, cum Deum ad iracundiam prouocasset propter vineam Naboth, indutus cilicio ieiunauit, & ambulauit demisso capite. Et eo factò iram Domini, saltem ex parte, mitigauit. Sic etiam Niniuite, Ion. 3. indictò communi ieiunio, Deum placare studuerunt; & re ipsa placârunt. Idem fecerunt Iudæi tempore Hester & tempore Iudith; & placato Deo liberati sunt ab excidio imminente, Esther 4. & Iudith. 4. Deniq; Ioël cap. 2. hortatur peccatores, vt conuertantur ad Deum in ieiunio, & fletu, & planctu.*

97. Respondetur: Ne literam quidem in omnibus illis, à Bellarmino tam audacter citatis, Scripturæ locis,

Disputat. Theologica,

Legi de satisfactione pro peccatis. Atque vt Bellarmino os plene obturetur; sic, *ſic* ſicula iſta probe examinabimus & trutinabimus.

1 Sam. 7. Iſraëlitas Deo non ſatisfeciſſe per Ieiunium.

98. Et quidem 1. Sam. 7. v. 4. 5. 6. hoc ſolùm legitur, quòd ſecundum Prophetæ Samuelis cohortationem, *Iſraëlita ad Dominum Deum ſuum conuerſi, abſtulerint Deos alienos: ſeruiert Domino ſoli: & ieiunarint die illa, atq; dixerint, peccauimus Domino.* Hic confessionem peccatorum audimus: de ſatisfactione verò ne verbum. Quomodo enim Ieiunium vnus diei pro grauiffimo peccato deteſtandæ idololatriæ, alijsq; ipſorum delictis plurimis, (quorum cauſâ à Philifſteis caſi erant) Deo ſatisfacere potuiſſent?

99. Verùm, vt Iohannes 1. cap. 1. v. 9. ſcribit: *Si confeſſamur peccata noſtra; fidelis eſt & iuſtus, vt REMITTAT nobis peccata; & emundet nos ab omni iniquitate.* Sic filijs Iſraël remiſſa ſunt peccata, non propter Ieiunij meritum: ſed quia peccata ſua ingenuè confeſſi ſunt: & ab his ad Dominum verâ fide & cultu ſyncero ſunt conuerſi.

100. Porrò, ſi Ieiunium eam pro peccatis ſatisfaciendi vim obtinuiſſet, vt propterea victoriâ potiti eſſent filij Iſraël; (vt Bellarminus ſentire videtur:) quid opus fuiſſet, modò poſt Ieiunium tanta ſolicitudine apud Samuelem inſtare, *Ne ceſſet pro ipſis clamare ad Dominum, vt ſaluet eos de manu Philifſtinorum?* Quem etiam Dominus exaudiuit, v. 8. & 9.

Nec impium Achabum, 3. Reg. 21.

101. 3. Reg. 21. cap. De hypocritica pœnitentia & Ieiunio (quæ Deum placare non poſſunt) impij Regis Achabii legimus. Is enim audiens increpationem Eliæ, & denun-

nuntiationem pœnarum admodum tristitium; harum feueritate exterritus, signa quædam pœnitentiæ ostendit, scindendo vestimenta sua; induendo saccum; in eo dormiendo; ieiunando: & ambulando lentè. Hac ficta pœnitentiâ effecit, vt Dominus pœnam temporalem aliquousque differret. Nec quicquam autem ibi extat de Satisfactione, aut pœnarum mitigatione PER IEIUNIUM. Sed ita loquitur Dominus ad Eliam: *pro eo quod humiliavit se Achab à facie mea: non inducam malum in diebus eius: in diebus filij eius inducam malum super domum eius.* Et quidem ipse Achab, in prælio contra Syros occisus est: & linxerunt canes sanguinem eius, iuxta verbum Domini, 3. Reg. 21. v. 19. Post 14 verò annos occisus est & filius Ioram, vnâ cum alijs 70 filijs Achab, & Iezabel vxore eius. Hæc fuit illa Ieiunij Achabi satisfactio, qua scilicet Deum placauit, & iram eius mitigauit.

102. Quod ad Ninivitas attinet; Ieiunium ipsorum Nec Ninivitas, eius meriti & momenti non fuit, vt Deum per id placare potuerint: sed vera causa refertur cap. 3. v. 5. quòd Deo crediderint; & ex fide pœnitentiam delictorum egerint: hancque declararint non Ieiunio Papistico, seu discrimine ciborum, sed abstinentiâ à cibo & potu; inprimis verò conuersione à via mala; Deumque ardentè inuocarint pro remissione culpæ & pœnæ. Tunc Deus exaudiuit illos, pœnamque denunciata remisit, non propter ipsorum Ieiunium: sed quia pœnitentiâ & fide sincerâ (sine qua impossibile est Deo placere, Heb. 11. v. 6.) conuertebantur ad ipsum; qui clemens & misericors est, (vt cap. 4. v. 2. habetur) & ex mera ac gratuita misericordia resipiscentibus & credentibus peccata condonat.

Disputat. Theologica,

Nec Iudæos
tempore Esther
& Iudith.

103. Eodem planè modo, Iudæi tempore Esther & Iudith, non merito Ieiunij sui placarunt Deum, & excidium imminens auerterunt: sed assiduis clamoribus & precibus, ex fide in Dei misericordiam factis, beneficium hoc liberationis ab ipso impetrarunt; qui ex mera clementia & gratia, auxilium ipsius implorantes exaudivit, & de tribulatione liberauit eos, sicut Esth. 4. v. 3. in primis Iudith 4. v. 7. & sequentibus, copiosè legitur.

104. Estq; mirum, Bellarminum eò progressum audaciæ; vt, quæ ipsi Israëlitæ toties MISERICORDIÆ Dei accepta ferunt, hic hypocrita Ieiunio adscribere non erubeat.

105. Nam Iudith 7. v. 4. dicitur: *quòd Filij Israël videntes multitudinē hostium, prostrauerint se super terram, unanimiter orantes, vt Deus Israël MISERICORDIAM SVAM ostenderet super populum suum. v. 19. & 20. Vnâ voce clamauerunt ad Deum dicentes; peccauimus cum patribus nostris; iniuste egimus; iniquitatem fecimus. Tu quia pius es MISERERE nostri. Cap. 8. v. 16. & 17. Humiliem⁹ illi animas nostras: & in spiritu constituti humiliato, seruientes illi, dicamus flentes Domino, vt secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum MISERICORDIAM suam. Cap. 13. v. 17. & 18. inquit Iudith: Laudate Deum: quia MISERICORDIAM suam domui Israël non subtraxit: sed hostes nostros hac nocte manu mea conquassauit.*

Ioël. 2.

106. Denique, etsi Ioël cap. 2. v. 12. hortatur Iudæos, vt conuertantur ad Deum in Ieiunio, & fletu, & planctu: non tamen Propheta hoc sensit, quòd per Ieiunium Deo pro peccatis satisfacere, eumq; placare & promereri possint, vt de ira sua remittat. Ideo statim subiungit: *Scindite cor vestrum, non autem vestimenta vestra: & conuertimini ad*

ni ad Dominum Deum vestrum: (quod fit, vera fide: qua homines verbo Dei credentes, peccata agnoscunt, detestantur, & Christum propitiatorem, apprehendunt:) quia MISERICORS & miserator est, longanimis & multa misericordia. Quibus verbis non Ieiunio Hebræorum, sed gratiæ & Misericordiæ Dei auersionem, poenarum tribuit. Et ibidem v.17. iubet Sacerdotes orare & dicere: *Parce populo tuo, &c. Et zelatus est Dominus pro terra sua: & pepercit super populo suo.*

107. Adhæc, inquit Bellarminus: *Ieiunium esse utile ad merendum, & impetrandum beneficia Dei temporalia & sempiterna.* Hocque Scripturæ exemplis & testimonijs probare nititur, subiungens: *Nam ut in libro primo Reg. capite primo legimus; Anna uxor Helcana filium Samuelem per Ieiunium impetrauit. David quoque Ieiunio se afflixit, ut periclitanti filio uitam impetraret, 2. Reg. 12. Sara item per Ieiunium à demonio liberatur, Tob. 3. Atq; hoc foris est genus illud demoniorum, quod non eijcitur nisi per orationem, & Ieiunium, ut Dominus ait Matth. 17. Sed est INSIGNIS locus, præter ceteros, pro merito Ieiunij, Matth. 6. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans. Et Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. At quid queso reddet nisi mercedem? Opponit enim Dominus hoc ieiunium illi, de quo antea dixerat: Exterminant facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam. Huc usque Bellarminus.*

Alius error Bellarmini de Ieiunio.

108. Hic in initio profiteamur: Bona opera nec remissionem peccatorum, nec vitam æternam, tanquam merito ipsorum condignam mercedem, promereri: (Hæc enim solius obedientiæ Christi effectus sunt:) sed præmia

Disputat. Theologica,

à Deo operibus bonis destinata esse, quæ tamen nullo horum merito, sed ex mera paterna clementia filiis suis obedientibus vi promissionis largiri solet. Inquit enim Christus Luc. 17. v. 10. *Sic & vos cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis: dicite, Serui inutiles sumus: quia quod debuimus facere, fecimus.*

Refutantur ea, quæ Bellar. pro merito Ieiunii adducit.

Exemplum
Hanna.

109. His ita præmissis: singula pro merito Ieiunii à Bellarmino producta, examinabimus: vt quid ponderis habeant, dignoscamus.

110. De Hanna I. Sam. 1. v. 7. legitur: *quod irritata ab inimica sua fleuerit, nec comederit in Siloh: sed amaro animo orauerit Dominum instanter, vt respiciat afflictionem ancillæ suæ; & det ei semen virile.* Quod etiam impetrauit. Id vero suo Ieiunio neutiquam adscripsit Hanna: sed v. 27. Sacerdoti Eli inquit: *pro puero isto ORAUI, & dedit Dominus petitionem meam quam petij ab eo.* Hic nihil auditur, quod filium Ieiunii merito impetrarit. Nam filij sunt hæreditas & donum Dei, Psalm. 127. v. 3. Ideo etiam Isaac Gen. 25. v. 21. orauit Dominum pro vxore sua, quia sterilis erat: & exaudiuit eum Dominus. Et Gen. 48. v. 9. dicit Ioseph patri suo: *Hi sunt filij mei, quos DEDIT mihi Deus.* Falsum itaque est: Hannam ex Ieiunii merito filium impetrasse.

Rachel.

111. Deinde, si in hac Bellarmini opinione fuissent pij V. Testamenti; quis nisi mente captus non crederet, Rachel (præ dolore ob sterilitatem oborto, mori cupientem, Gen. 30. v. 1.) solenne Ieiunium cum tota familia instituturam fuisse potius, vt hoc modo filios promeretur, quàm vt rixas tam acerbis contra maritum dilectissimum moueret?

Dauid.

112. Multò ineptius adducitur exemplum Dauidis: qui

qui non tantùm ieiunauit, sed in primis ardentè orauit pro vita filij: nec tamen à Deo petitionem suam impetrauit. Quomodo ergo exemplum hoc, instituto Iesuitæ quadrat? & non potiùs assertionem illius evertit?

113. Deinde, si Ieiunium Dauidis meritorium fuit: Deus iniustus erit, quòd mercedem debitam ei non persoluit: sed infantem mori siuit.

114. Verùm, longè aliter sensit Dauid: qui 2. Sam. 12. v. 22. seruis suis inquit: *Adhuc infante viuente, ieiunauit, & fleuit. Dixi enim, Quis scit si MISEREATUR mei Dominus, & uiuat Infans.* Ubi Dauid vitam filij, non suo Ieiunio, sed Misericordiæ Dei transcribit.

115. Similiter SARA Tob. 3. non per Ieiunij meritum, sed per orationem fidelem (quæ solâ Dei gratiâ & misericordiâ nitebatur) à dæmonio liberatur.

Sara.

116. Sic enim v. 11. habetur: *Ipsa in oratione persistens, cum lachrymis deprecabatur Deum, ut ab isto improprio liberaret eam.* Et additur: *Dixit (Sara:) Benedictum est nomen tuum, Deus Patrum nostrorum, qui cum iratus fueris, MISERICORDIAM facies: & in tempore tribulationis, peccata dimittis ijs, qui inuocant TE.* Et postea v. 20. secundum græcum textum, inquit: *Iam perierunt mihi septem (viri:) ad quid mihi reliquum viuere? Et nisi tibi videtur interficere me; præcipe respicere in me, & MISERERE mei, & non audire me amplius improprium.*

117. Hic audimus: Saram ne quicquam Ieiunio suo tribuere; sed ad Dei misericordiam confugere, & liberationem à malo petere: cuius etiam preces exauditæ fuerunt, v. 24.

118. Et quamuis, testimonio Christi Matth. 17. v. 21. De Loco: Mat. sit genus quoddam dæmoniorum, quod non eicitur nisi per

si per

Disputat. Theologica,

si per orationem & Ieiunium: hoc tamen non demonstrat, nec vnquam demonstrabit Bellarminus, quòd MERITO Ieiunij ejiciatur. Quia liberatio hæc à spiritu malo, est gratuitum Dei donum; quod PER orationem, (cui Ieiunium inseruit) nec propter orationis vel Ieiunij dignitatem & meritum, conferre solet.

De Loco Matth.
6.

119. Porrò, principale præsidium pro merito Ieiunij, collocat Iesuita in loco Matth. 6. Quia verò verba Christi Luc. 17. v. 10. *Cùm feceritis omnia que precepta sunt vobis: dicite, Serui inutiles sumus: quia quod debuimus facere, fecimus:* sunt immotæ veritatis: certum est, vocabulum

De Vocabulo
Mercedis.
Quid non significet.

Mercedis, Matth. 5. v. 12. cap. 6. v. 18. 1. Cor. 3. v. 8. Apoc. 11. v. 18. & alibi, quando de pijs sermo est, non significare talem retributionem, quæ ex merito & dignitate operum, sicq; secundum debitum, detur. Hic enim inter mercedem & opera, iusta proportio esse debet. Et secundum hanc significationem, vita æterna, omniaq; præmia quæ electis in illa distribuentur, sunt solius Christi (qui pro nobis seruiuit & laborauit, Esa. 43. v. 24.) iusta & debita

Quid significet.

merces. Verùm, denotat gratuitam Dei compensationem seu remunerationem operum & laborum in hac & altera vita, quam ex paterna clementia promisit, & dare solet filijs obedientibus. Ubi inter piorum opera, & præmia (cælestia videlicet & æterna) quæ pro suis laboribus & passionibus à Deo accipiunt, nulla est proportio. Sicut Paulus Rom. 8. v. 18. *Statuo, quòd non dignæ passionis presentis temporis, ad gloriam futuram quæ reuelabitur erga nos.* Et 2. Cor. 4. v. 17. *Momentanea leuitas tribulationis nostræ, mirè supra modum æternum pondus gloriæ parit nobis.*

120. Quocirca, vt præsidium illud, in quo Bellarminus omnem penè victoriæ impetrandæ spem atque fiduciam

eram collocat, demoliamur; significata vocabuli Mercedis secundum Scripturam distinguenda sunt. Aliàs enim significat compensationem laborib9 debitam, vt: Deut. 24. v. 14. & 15. *Non opprimes mercenarium pauperem, &c. in die eius dabis mercedē eius.* Huc pertinet illud Pauli Rom. 4. v. 4. *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Aliàs verò significat retributionem planè gratuitam. De qua significatione thesi 119.

Significata Vocabuli, Mercedis.

I.

II.

121. Quin & ipse Matthæus cap. 5. v. 46. hoc sensu vitur vocabulo *Mercedis*, scribens: *Si dilexeritis eos qui diligunt vos; quam mercedem habetis?* Hæc Lucas cap. 6. v. 32. ita expressit: *Si diligitis eos, qui diligunt vos; quæ vobis est GRATIA?*

Merces & Gratia, Voces æquipollentes, Matt. 5. & Luc. 6.

122. Porrò, hoc eodem capite Luca, vocabula *Gratia* & *Merces* pro synonymis vsurpantur. Nam vbi Christus dixit v. 32. 33. 34. *Si diligitis diligentes vos; quæ vobis est GRATIA? Si benefeceritis beneficientibus vobis: quæ vobis est GRATIA? Si mutuum dederitis, à quibus speratis recipere; quæ vobis GRATIA est?* Statim subiungit: *Quinimò diligite inimicos vestros: & benefacite; & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit MERCES vestra multa.* Qualis verò hæc Merces futura sit, verbis sequentibus denotat: *Et eritis FILII Alijsimi.* Filijs autem non datur à parentibus Merces propriè sic dicta; sed hæreditas, munera, & dona obtingere illis solent: inter quæ, & labores ipsorum nulla est comparatio.

Luc. 6. v. 32.

123. Hæc Retributio appellatur quoque *Merces hæreditatis*, Col. 3. v. 24. Quod autem sub titulo hæreditatis quis accipit; id non secundum debitum mercedis accipere dicitur. Et quemadmodum credentes, ex mera Dei gratia in filios Dei & hæredes cœlestium bonorum ado-

Merces hæreditatis.

Disputat. Theologica,

ptantur: ita etiam hæc bona, solius Christi merito acquisita, nulla operum suorum præstantia vel dignitate adipiscuntur.

Gen. 15. Deus appellatur Merces.

124. Eadem significatio Mercedis abundè liquet ex cap. 15. Genes. vbi Deus Abrahamo inquit: *Ego Merces tua multa valde*, videlicet gratuita. Nam Abraham & suis & omnium sanctorum (qui vnquam fuerunt, sunt & erunt) laboribus & operibus, hanc Mercedem acquirere & promereri non potuisset.

Matth. 5.

125. Idem sensus patet ex cap. Matth. 5. v. 12. vbi Christus discipulos suos his verbis consolatur; *Gaudete & exultate; quoniam Merces vestra multa est in celis*. Hoc non potest de mercede debita, sed gratuita, accipi. Quia non P A R E S sunt afflictiones præsentis temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur erga nos, Rom. 8. v. 18. Siquidem hæc MOMENTANEA LEVITAS afflictionis nostræ, καὶ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν ÆTERNVM PONDVS gloriae parit nobis, 2. Cor: 4. v. 17.

Matth 6. Merces pro dono.

126. Imò (quod amplius est) ex ipso sexto Matthæi capite liquet, vocabulum Mercedis pro dono accipi, dum v. 6. oranti promittitur Merces. Quod autem oranti, & gratiam Dei suppliciter in nomine Christi imploranti datur, non est merces debita, sed DONVM. Multò igitur magis Ieiunij (quod orationi subseruit) Merces non nisi donum Dei gratuitum erit.

Stulta Sophisticatio Bellarminiani de Oratione.

127. Sed habet Bellarminus quoddam κρησφύγετον dicens: *Tametsi orationi ut oratio est, respondeat potius donum, quàm merces: tamen orationi ut est opus bonum, & ex charitate profectum, omnino DEBETVR merces.*

128. Ad hoc respondetur: Theologum dupliciter

CON-

considerare orationem secundum Scripturam sacram: Oratio, quando opus bonum,
 vel ut ex fide proficiscitur; qua ratione est opus bonum, Deo quæ placens: quod promissionem exauditionis, ac bonorum corporalium & spiritualium habet, id quæ nulla dignitatis suæ præstantiâ, sed ex gratuito Dei amore & fauore.

129. Est quæ falsissimum; quod ei DEBEATUR Merces. Cur nulla ei debeat Merces.
 Nam ut homo ex fide orans, non nisi gratuita Dei misericordia nititur: ita quicquid oratione sua impetrat, est gratuitum Dei donum; nec debita Merces tanquam operis eam promerentis, dici potest.

130. Deinde, est oratio, quæ fide in Dei misericordiam & meritum Christi destituta est: qua hypocritæ operarij, sibi Deum eiusque bona, tanquam Mercedem debitam promereri volunt. Oratio hypocritica & Iesuitica peccatum.

131. Talis est oratio Iesuitarum; quæ Deo placere nequit: & de qua Christus Matth. 15. v. 8. ex Esaia inquit: *Appropinquat mihi populus hic ore suo, & labijs me honorat: cor verò eorum procul abest à Me.* Eiusmodi oratio fit hypocritis in peccatum, Psalm. 109. v. 7.

132. Cur autem Scriptura in his & alijs consimilibus dictis, dona & beneficia Dei gratuita vocabulo Mercedis exprimat, causa potissimum hæc est: Quod sicut in conuersatione mundana, Merces non datur nisi laborantibus: Ita quoque Deus dona sua gratuita, terrena & cælestia, temporalia & æterna, opera bona præstantibus promisit: eaque ad similitudinem operarum mundanarum (quibus Merces debetur) Mercedem appellat: quæ omnium præstantissimâ, ad studium bonorum operum nos excitare, & inflammare voluit. Cur Scriptura, dona gratuita Voce Mercedis exprimat.

Disputat. Theologica,

Cur propriè
Merces non di-
catur.

autem, Mercedis nomen, ista bona & dona non merentur: quia inter hæc, & opera hominum etiam perfectissima, nulla est proportio.

133. Deinde, hoc nomen obtinent; quia Christus solus, operibus obedientiæ suæ ad mortem vsq; crucis prestitæ, vitam æternam, & præmia IN ea accipienda, nobis promeruit: & respectu illius, merces dici possunt.

Ieiunia hypo-
critica Papista-
rum.

134. Denique, cum sana doctrina de Ieiunio, pugnant ista illa & hypocritica Ieiunia Papistarum: vbi certis diebus & temporibus (v. g. singulis septimanis feriâ quarta & sexta, & 40 diebus ante pascha) à certis cibis, de necessitate legis Pontificiæ, abstinere solent: vt hoc opere pro peccatis satisfaciant: ac promereantur gratiam Dei, beneficia temporalia & æterna: in quibus etiam vitam æternam numerant.

Cur improben-
tur.

135. Hæc iure à nobis reprobantur: primùm, quòd nusquam in Nouo Testamento vel à Christo, vel Apostolis, fixa Ieiunia certorum dierum & temporum sunt mandata.

136. Cumq; Christo de his statuendi aliquid, occasio opportuna oblata fuisset per Discipulos Iohannis Baptistæ, quærentes Matth. 9. v. 14. *Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter: Discipuli verò tui non ieiunant?* nihil tamen de his constituit Christus: sed interrogantibus inter alia respondet: *Venient dies, cum auferetur ab eis Sponsus: & tunc ieiunabunt.* Hoc est, pericula, calamitates & persecutiones ieiunandi ansam & causam eis præbebunt.

137. Secundò, reprobantur propter formam & modum ieiunandi: qui non tam in abstinencia, quàm in delectu ciborum consistit. Hic verò expressè à Paulo damnatur Col. 2. v. 16. *Ne quis vos iudicet in cibo & in potu, &c.*

Et

Et I. Tim. 4. *doctrinam demoniorum appellat, si quis iubeat abstinere à cibis quos Deus creauit ad sumendum cum gratiarum actione fidelibus.*

138. Tertiò, improbantur propter impios fines: quòd illis affingunt opinionem cultus, satisfactionis, & meriti: & legibus Ieiuniorum, homines in conscientia ad obedientiam obligari dicunt: ac peccatum mortale esse fingunt, Ieiunia Papistica, hoc est, discrimen ciborum non seruare. Vide Th. 26. 62. & 84.

139. Quibus impietatibus accedit, quòd simoniam exercent: & necessitatem illam obedientiæ, sub culpa peccati mortalis præstandæ, vendunt; ac pecuniam dantibus leges Ieiunij hypocriticè relaxant.

140. Adde, quòd Ieiunium Pontificiorum est opus operatum, & meritorium, absque fide & poenitentia. Quocirca Deo placere nequit.

141. Nec illud tueri possunt exemplo primitiuæ Ecclesiæ. Quod enim Apostolorum Ecclesiam concernit; quia in Scriptura Noui Testamenti, à Christo vel Apostolis nihil definitum est, quibus diebus ieiunare oporteat: ideo Apostoli & fideles post Christi ascensionem, ex libertate Christiana instituerunt Ieiunia quoadcunque ipsis visum, & ardua negotia Ecclesiæ expedienda fuerunt: absque tamen omni lege, vel opinione Necessitatis, & meriti: vt docet exemplum Apostolorum supra Th. II. prolatum.

142. Eandem libertatem Ieiunij, confirmat etiam exemplum discipulorum Christi & Iohannis: quorum illi non ieiunârunt: hi verò ieiunârunt frequenter: Matth. 9. V. 14.

143. Nec solùm libertas, sed etiam diuersitas Ieiunio-

Disputat. Theologica,

rum fuit; vt non omnes Ecclesiæ iisdem diebus ieiunarent. De qua diuersitate Eusebius lib. 5. hist. Eccles. cap. 23. verba Irenæi ad Victorem Episcopum Romanum refert: *Non de die tantum disceptatio est; sed & de ipsa specie Ieiunij. Siquidem alij vnum sibi diem ieiunandum esse putant: alij duos: alij plures: alij quadraginta horas diurnas & nocturnas computantes, diem suum statuunt. Et ista ieiunantium varietas, non nostro demum tempore, sed multò antè per illos cepit, qui ante nos rerum habenis potiti, simplicem & vulgatam consuetudinem (ieiunandi) posthabuerunt & mutarunt. Nihil tamen minus, omnes illi pacem inter se retinuerunt: & retinemus etiamnum: & dissonantia Ieiunij, fidei concordiam commendat.*

144. Ex quibus Irenæi verbis liquet: in Ecclesia primitiua, fuisse Ieiunium exercitium liberum: nec pariter ab omnibus Ecclesiis obseruatum.

145. Et Socrates lib. 5. histor. Eccles. cap. 21. de Ieiunio Quadragesimali scribit: *Ieiuniorum rationem, quæ ante pascha sunt, aliter ab alijs obseruatam esse, facile est reperire. Nam qui sunt Romæ, tres septimanas ante pascha, (Sabbato & Dominico exceptis) simul ieiunant. Qui autem in Illyria, & tota Grecia, quique Alexandria habitant, ante sex septimanas Ieiunia, quæ ante pascha sunt, ordiuntur: illudq; tempus QUADRAGESIMAM nuncupant. Alij præter horum consuetudinem, septem septimanas ante illud festum, initium ieiunandi faciunt, &c. Quin etiam non de numero dierum solum discrepant: verum etiam de abstinentia à cibis, variam sequuntur rationem. Nam alij omninò ab omni animantium genere abstinent. Alij inter animantia, pisces solos comedunt. Alij cum piscibus volucres etiam manducant: easq; ex aqua nasci asserunt. Alij à fructibus, duris inte-*

Verba Irenæi ex
Eusebio de di-
uersitate Ieiuniorum,

Socrates histor.
Eccles. lib. 5. c. 21
Ieiunium Quadragesimale.

NB.
Diuersitas ciborum, tempore Quadragesimæ

integumentis inuolutis, & ab ouis temperant. Alij arido pane solo vescuntur. Alij ne illo quidem. Sunt, qui cum ad horam non am ieiunauerint: varijs ciborum generibus vtuntur.

Alia ratione apud alias gentes ieiunatur: cuius rei sunt cause propè infinita. Ac quoniam nemo de ea praeceptum, literarum monumentis proditum, potest ostendere: perspicuum est,

APOSTOLOS LIBERAM POTESTATEM IN FADDEM, CVIVSQVE MENTI ET ARBITRIO PERMISSISSE, VT QVISQVE NEC METV, NEC NECESSITATE INDVCTVS, QVOD BONVM SIT, AGERET. *Hanc disparem Ieiuniorum rationem in Ecclesijs esse cognoscimus. Hæc Socrates.*

NB.
Ieiuniorum ratio libera.

146. Estq; contra Pontificios notatu dignum: quòd Augustinus in prolixa illa Epistola 86 (quæ de Ieiunio agit) nihil prorsus habet de delectu ciborum: quod videlicet ieiunare, sit à carnibus alijsq; certis cibis abstinere. Verum hoc solum ex Epistola illa liquet: quòd ieiunantes prandium non sumpserint: sed vsque ad vesperam à cibo abstinuerint.

147. Quodque Augustinus in dicta Epistola de Ieiunio Sabbati, (de quo controuersia erat) scribit: *Simalè facimus, quando prandemus:* (hoc est, non ieiunamus in Sabbato:) *nullo die dominico benè viuimus:* quia videlicet in illo prandemus, & non ieiunamus. Idem nos in genere de Ieiunijs Papisticis dicere possumus: *Simalè facimus prandentes, seu carnes comedentes die Veneris, & in Quadragesima, certè etiam reliquis diebus, quibus carnes manducamus, peccabimus.* Nam vt Augustinus prædicto loco scribit: *Quibus diebus non oporteat ieiunare: & quibus oporteat: præcepto Domini, vel Apostolorum, non inuenio definitum.*

Disputat. Theolog. de Jeiunio.

148. Idem Augustinus contra Ieiunium Sabbati adducit illud Apostoli Col. 2. *Nemo vos iudicet in esca, aut in potu.* Et Rom. 14. *Qui manducat: non manducantem non spernat. Et qui non manducat: manducantem non iudicet.*

149. Hæc dicta Scripturæ, pari ratione militant contra Ieiunium Quadragesimale; quod neque Christus, neque Apostoli præceperunt. Et quia est plantatio, quam non plantauit Pater cœlestis: ideo fideles non obstringit.

150. Cæterum, posteris temporibus, ab hominibus superstitiosis accesserunt statuta & leges Ieiuniorum: quæ contra libertatem Christianam, conscientias hominum obligârunt: omnesque ad eandem ieiunandi rationem statis temporibus astrinxerunt.

151. Hæc obseruatio, cum libertate Christiana pugnans, Pontificum tyrannide, & pœnarum severitate, in Regno Papistico stabilita & firmata est.

152. Sed quia leges istæ nil nisi doctrinæ & præcepta hominum sunt, omni verbo Dei destituta: ideo secundum Scripturæ canonem, rectè ab Orthodoxis reijciuntur.

F I N I S.